

Өртээ 2 көп.

соцнаалист чыдын дургууанда 35 муу дырарынга коллэктивтин кэ- лээгени ал
зымын 54 чыл тонна даг-дугу арыггаар дээн жиятун бүрүзү 3 шак амыл- септеде-тудуг

Октябрьның социалистик
Удуг революциянын 54 чыл
оюнга алдыр бодурган социа-
листтер чарына киргизи-
лган. «Тына даг-дугу» комби-
наттын даг-дугу арыглаар
фабрикаларын коллагияны
мон куруунда алган хуш-
селерин аде коруп, бониткен
социалистик хушселени аяган
Ылаа чугалааны бола:

Сортуг даг-дугу арыгла-
рынын чыл планын декабрь
15-ке чедир кууседир, 1971

Чымдын дургузунда 35 муң тонна даг-дүг арыгаазар дөң плащын 37 муң тонна чедир. Уагт Октябрын 54 муң оюнга чедир 1750 тонна ортут даг-дүгүн плащын ажыр арыгаазар.

Култура ордузуну тууруга 1 муң 500 кичи-шакты ачылдаар.

Фабриканың кышпы үеде ачылдаарынга белеткеч талаа-биле хемчирелерни боттат.

Дыарымга коллективий кел-
жатып бұруу 3 шак ажил-
даар.

Даг-дугу армиллар фабрика-
нын ажилчыларынын иже-
нер-техниктиг ажилдагыла-
рынын болган азоб-халкы-
ларынын алаш хушталгелери-
де өске-даа хемчелер көрдү-
гөс.

Армиллакыларнын үлгелери
тдери, өске-даа хетерини
коллективтери белгиле ху-

экологени алганнар. Чыжаа, сентеге туугу, пети чыккы пла-
ныны дөкөсө 25-ке чейир куу-
сатпай, чаа техниканы пий-
гээлди иктердеририне үкө-
зилген, күн-жылдын бүдү-
рүктүүдүн 2 хуу белдери,
чымын төмөүгө чейир 2
мүй рубалдын түдүк матер-
лык кампай атырып, өскө даа
демекчелери боттакдырыын
олар күлөшөт.

(«Пының» корр).

СОВЕТ-ЮГОСЛАВ МЕДЕГЛЕЛ

Социализм болашақ коммунизм турғусушқуна боттарымыз күшейісіп, өсіріліп, тайынып, дегеніміз айымақ чок чорун халқыларымыз ар-қажыларымыз, а ол қысылып, қысылып, қысылып, қысылып болашақ халқыларымыз чорун болашақ, яғни, қысылып, қысылып болашақ социализм дәлел демисеміз күншәдіріміз ар-қажыларымыз таарыштыр чорун-жосалды халқыларымыз ылым ылай чоктедіріміз, Совет Эвклизімің Коммунистер партиясың болашақ Югославиияң Коммунистер Эвклизімің, Совет Социалистер Республикаларымыз Эвклизімің болашақ Югославиияң Социалистер Федеративті Республикасың аралында нады, алысқандығымыз халқыларымыз өмі үлесін бары Совет Эвклизімің Коммунистер партиясың Топ Комитетің, Чингизі секретары Л. Н. Брежнев біле алысқандығымыз Федеративті Республикасың Президентің, Югославиияң Коммунистер Эвклизімің Дарғалы Иосиф Броз Тито 1971 жылдың сентябрь 22-де 25-ке чедар Боснада қысылып-ақаларымыз тоғарай солчун турарымың үлесіміз айтылған.

бот-органга жана жүрүшүнө арзашка чарыкка башкалардын тооларды уюрууга буга жетишкен башкаларга эге мекенин ачуу да, таалай сапат турат.

Мая таланын чарыккалардын болгон даямтыгы боюнча кызыл айтырлардын таланын биле СЭН-ин болгон ЮКБ-нин, СССР-де болгон ЮСР-ин арзашка жанын-бүтү дөңдөрдө улам-на үгүзүчү улууружымкылыгынын, саял-тоолар болгон консулациялар солчуруна ийи тала идиб бөр. Оз дээрбе болгон кады ажалдыжырына идиб бөр деп булгурачын талы

[illegible][illegible][illegible]

Ыйчлалза-даа ол ажил чөл болганда
дески зик чоруврын гуурур. Чуртталга
башкынырың капитал селтегисин чогуу
хуусаада ымылып, чылыгылап, чурттакчы-
ларга кышкы уеде чыгып, чырып, таарым-
чалыг башкалды тургузары зч тутула со-
рулга болуп турбуе, чер-чедде чамдык
партия, совет органкар ону чогуу к
изчэйтгей албайн келгениндэ коммунал
чуртталга шөлүңүз ажиллар хуусаазы
кызырлып, эдилел шынары баксырлар
гуурур.

Мызыл хөөрийнч Мызыл партизан,
Дээржинский эттыг, Заводская куудумчулар-
дында хей нэбт коммунал чуртталга ба-
шыкынырың капитал селтегисин чогуу
хуусаада узамдыгып туруп берген. Чер чаап,
сооп келген бо хүннерде хей чурттакчылар
соок мэдвенеларга уру ур шитинде чурта-
рлар умурга таарышкын. Ак-Довукар
хөөрайда, Эзенин көтөргө Бай-Хазн, Са-
магалды, Талли суурларда коммунал чурт-
талга башкынырың септээр ажилдар ам-даа
сөлүштүбэз.

II
СССР-нің болғаш ЮСФР-
нің қады ақылдамылғады
олардың төгүлүг сауым-толу-

ниң болгаш ЮСФР-нин ара-
лыкта кыды ажылдажылганы
бүтү хемчег-биле төгжүдө-
ринге СЭКН биле ЮНЭ илг
бээр.

Империализминин күштери болса улустарга удур терсиздиритче, оларны экономика

лаан социал болгаш политик-
тат өскөрүшүнүн өнөрү бот-
тут үзүлсө көөрүнчө, туруш
турар кызыгаарларны хүлээп
көөрүнчө эргилде көстүп кел-

элээн каш керээлэрин тарт-
ны сөөлгү чыдарыаыа улут
чаалап алымышкыны болур.
Чепсегзеленишкыни дүжүрө-
рийиң талазымга практиктиг

Чамдым черлерде чунар-башчынар, баш таарар черлер, электрстанциялар, суг кандырар черлерниң септелгенин дарыы доозар хемчеглерини кончуг шүшпөң бестандырды турар. Зрткен чылымн кымынын чыкылмаа сөгүс уезинде оозар ишти, хоум-даш чогуңдан гостиницалар ишти даштыгга дег сөгүс, чунар-башчынар хагаыны турганын Вүөр районнуң удурутчулары бо чылын шуут уткан болуп турар. Аказ не мешитри, одалга бесталаларын ышмаа белектэр амылды бо чылын баш даяа суга чорууп келген. Мындагы амылды чет-пестер еске-дээ районнарда чоң дег бол-баст.

жөн көзү чорутуна, социал туруксузун уюштуруу ичиндеги, делегациялык жана айтырмалардын дөмөй көрүнүшү, социализмдин интернационализмдин принциптеринин көз карашындагы, табыш, хамарышына чорук болган делегация дөм эргелик кады амандалышта дөм ичинде миссиялык, империализмдин улуу делегациялык үлгүлөрүн түзүп турат.

Ош чорук бистин уластуруштарында, партиялык делегациялык болгон чорук делегациялык үрөтүшү, кады амандалышта, делегация, боттарынын хамарышта бойдалышта тынчтык кеңири чорук дөм айтырмалардын түзүп бау-биле ичиндеги хамарышта бойдалышта бойдалышта түзүлүп турат.

ИЮСФ-нинг бошланг Экономик Дугалажыга Чувдудан аразында кероуге уде-ислетигиш кыды амылда-жылыгына база кириштири-пшав, ейнд-да талалыг, хой-даз талалыг удегигиш ССР-из бошлан ИЮСФ-нын э-кономиктиг бошлан эртем-тех-никтиг кыды амылдажы-нына кызыгырилынд, база хы-лымырыныч угуз аразыга бар дьиринге талалар бо-луш, келб-жылыгы, келб-жы-лыктуг кырылааларыг угуз-май эртемдериныч кыды угуз-пашыкылары болга брала-саарылыгына калб-жылары, малайны амыг уеин эртем-техниктиг дельпигишге тола-рыдыг туур дьирларга бо-дурдугиш, а ош кышак тейе-луде болш шичилде амыг-

болгон политика талам-была тагыраар адырчыче, колонталымизин болгон леонтоналанизмин камгалаа артырадырчыче болгон кунтеди дидиреиче, аске уаустарын иштикин херестерге холгаар-лаарычче туттуу салгы туу-рар. Империялисттер болза уаустарын маччурунун кави-талистин системаны камгала-арчычче болгон бие индуст-депшионизмин монотактаралы-е уулаага орадыжышкын ка-мын туурар. Шаа мындаа по-литика делегейде дунуктуругу черуктугу, дивисорго дамы-нарылып болгон бугу делегей-де табышын доктаамал эвес-чорорунун ургутуу увер даяз болуп туурар.

Ол бакайдарда алыс сорул-газы социализмизин болгон

генин, яраган сөткел тайымсыз-
нын биле дөмөлдөдү. ССРЭ-
нин болганы. Поляна Уагус.
Республикалык Германиянын
Федеративтик Республикасы-
биле керээрдөр чаргалын таа-
рымчалык ылдый үзгөсө
көргүзсө, ал керээзлери
дүргөнө күшүткү болдурун
кыйнарып талаш дөңсөө
риш, кызыл Берлинге тама-
рышкан айтырмалар талашы-
биле жарт талалык дугурукту-
га Европада бейбандык чогу-
мундагыга уагус болган.
Айдым чок жоруктун болганы
кадым аймакдагыгытанын айты-
рылганын талашы-биле пин-
ти-европа чөпчөлдү хуралы-
мын аяк келир үдө эрти-
рерп Европада бейбандык
уагым мыйк кадымчылары-
га бараа болуп хулаагынын

хөтөөсгөргөн боттадгыриг
хын оруу-биле улам ныйа
чайталын чок баарын, ха-
мыктын муруула мөссөг
уугаашаахынч чөпсөн —
ядролу, бөктериолотту, ки-
метын чөпсөтү, хоруту
көрдү, кырылар, кырыла
эргектө мурула деп, СССР би-
ле ЮКОР саап тур.

Чөпсөгөлиникинчи асту-
рерия дүшүктүгү жүрүтү
койнаадыр болгон дөсөгө ха-
рылааарын кыдыкымыр та-
лазы-биле холдотканын
көрдү, кырылар, кырыла
көрдүшкөн, СССР биле ЮКОР
Европата чөпсөтү күштөр
болгон чөпсөгөлиникинчи
кыдылар дүтүгүн өтү кы-
гөн айттырм кыдылар саап
тур. Ядролу чөпсөтү беш
үлүз күрүнгөн көүлөз күн

Кышка чедир эвээш үе арткан. Чер-чер-де хоорай, суур, район, ивээз Советтер артык чыгыш үени чөп ажыглан, чурт-такчы чоңунуң коммунал хандырылга бүдүрүлгелеринин, участоктарының ажылын хүн бүрүнүн хыналдазынга ап, нышка белеткел ажылын үргүлчүлүк кичээнгейинки эвөөнү тургузар умурал. Ап ажылдың чедишининки болуру Советтер-ниц бот-идеялемеинден, чогадымчы чоруктаан үлүү-биле хандырылг.

Социалисти — нийтийлэйдн
тургузар дэлх дөмлөсөлгө бот-
тарыннь улустарыннь болгаш
ажылчдын агуузынын байжла-
да турар коммунистнь болгаш
ажылчын партизларыннь поли-
тиказынта бөгүн болгаш кезир
үсдө-дээ бөскөрлнп чок үлдө-
лнп харын түрт буруунчүн
олзагай чүүдлөргө дүүшүгүр
тогаадыкчы ажылдаттынчы
болгаш хөгжүгү турар Марк-
сизм — Зенгистия — Ленин

дарын кэсизыгыда да ажыты
кылдыр кооперастары бо-
лган специализастары бо-
лур. Соң биле хозбаштары
1971—1975 чылдарда ССРЭ-
ниң болгаш ЮСФР-ниң ары-
зында дугуружаларны кыла-
нынга талалар байыр чешири-
тур. ССРЭ-ниң болгаш
ЮСФР-ниң арызында эконо-
миктиги кэди айымдажылыга
дурген темптер биле хожаскан
тувалар кылдыр ажыла-херекте

доммуштаны тургузганы болуп турар бүгү чурттарынын эрге-ажыктары, империалисттик бөлүктөргөнүн агрессия чүчкүдөргөнүгө удуу, тайбыцынын болган делегейин айыл чок чоругу хадгылары дэхи, улустарынын хосталазы, хамаарышпас чоругу болган социалдык-экономика дэхи демиселдин эрге-ажыктары хей чүүддөргө талазы-беле дүгжүу турар.

Тайбыцын, улустарынын

Совет Эмгекчил биле Итославия Бадкан чартык ордукузук бийлыгы тайбанның болгаш аймык чок чорукту басыктаганының талалачылары болуп турар, оон чугула чууду болза Балканын ядролуг чепектен хостуг зона кылдыр чарлаары болуп ийик.

Индий-Кыдаттын улустарына удур АКШ-тың болгаш оон эмгекчилеринин агрессияны СМН бизе ЮН

Колониялизмның бүгү-де артымышынарын уауткаарып СССР биле ЮСРР бетен турар. Имперализмге болгаш неоколониализмге уду дем

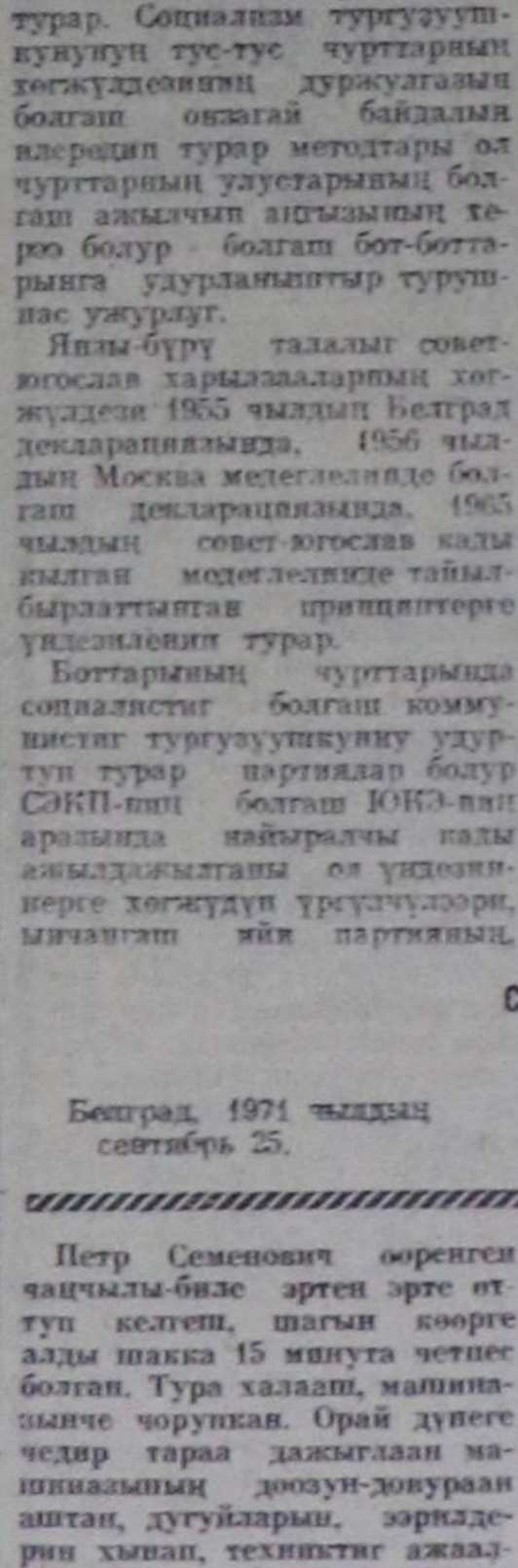
нийц бөөрдөн болтур дээрх
СЭКН биле ЮКЭ барымдаа

ынчалдыр чорударын ийи партия эрежок чутула деп саба-

хостуг болгаш хамаарышпас
хөгжүдээзиниң вүүрүндө па-

шиитирилэг буруу таагн тур.
Вьетнам улустун, а ол мшкшт
Дархан, башин, Намбетна

үелге Азияны, Африканы
болган Латин Американы
болганын, кестанын бол



Каа-Хем районунд «Тинделеге» колхозунун хойжузу Ажыкай Эртине мал ажылынга ажылдаа-ла үр болбаан-даа болза, районда эки ажылдыг хойжуларның бирээзинге санады берген.

Нийтинчи малын кадарар кижилерниң чедишпезин өөренип көргөш база бұдурулгеге коммунисттерниң күжүн таарыштыр тургузар со-рулга-биле чолаачылап турган эш Эртинени партком хой ажылынче чо-руткан.

Ажыкай Эртине бо чылын чүс хойдан 98 хураганны, бир баштан-на 2,5 кг дүктү алган.

ЧУРУКТА: хойжу А. Эртине.

А. МЕЛЬНИКОВТУН ФОТОЗУ

Совет Эмгекчилер Коммунисттик Партиясынын Топ
Комитетинин Чыгыш секретары
П. И. БРЕЖНЕВ

Югославияның Социалистік Федеративтік Республикасының
Президентісі, Югославияның Коммунистер Зыделінің
Даргазы ИОСИП БРОЗ ТИТО

ЭРЭС. КЕЖЭЭ ЧОЛААЧЫ

хей-аът кыр бодамы берген:
— Акыячын-на эрлер-дир
бо, Шыңышты акыячын-дир
да, жаш бодудур-ааа, боз-
байың калчар. Мен мыды
уугега таарым, сектин ха-
нар. Ычканга аларын-биле
кады аялдамкаар күзөйдү
мен — деп, иштөндө утуша-
ланган, комбайнжарже угул-
ган.

Бир дуаарында чоран ком-
байны маппыны көргөш,
холуу жайган. Медий келсире
Куулар Эр-сөө болган. Бүк-
көрдөн кызы-тас маппанын
укузунөңө түтүтү эгесин.
Пестер Сөкөмөт маппанын
мырчыңче үш халааш, та-
рааны о-бо алыяарыңче да-
даптың аже берген. Тараа-

зында кестирин чыгуу орган.
Леонид Бад-Хонкут «СК-4»
гүлдөн тараын майынынан
дөлдүр уруу алтын. Петр
Иванко сокумзук төн шаңын
кеч утаалын. Оз үйдөн
өөрү респубикалык Козюк
акмал-алгы министрствозу-
нуң автобазалынын чола-
чылары Виктор Михайлов
баштады кестенен келген.

— Бөгүн базаз-а Нета бар
дугарында келген дин. Эр
хей—деп, чолачыларын бир-
биринин откүтү үш дыйла-
ган.

Эрес чолачы өз хун орайга
кесир шалынкын ачылдынан.
50 кичи тоюна тараын төн
машга кестирин. Деналекин
ылмаган ачылды түш-
күшү.

пен көрге. Ияхнога эсдер
чолаалы чок болган.
Дараалыкка хүнүд эр-
тинде Петр база-а тон шаңга
баштай тараа сууртун кеткен
машиналарын бүксөн бо-
лан.
— Петр Семенович, сову-
тун хүндө силерин суурткен
тараатар кымдан-да хей бо-
ду. Шаң-а ыччар акылдан
көрүрүп— деп, дейкилик чо-
лаалык чугаалаан.
— Акылдар дээн келгенде
акылдар-да болгай. Мыыр
иптин дегн хурек — дээн,
Ияхно тараа дуурер черке
чоруккан...
Петр Семенович 1949 чы-
дан бээр чолаалыдан келген,
оок он беш чымыл Гыялалы

сөрү-бисе август 28-тен бээр «Тинлек» совхозтук хонду-
рында аякыдан турар кон-
байынардан тараа сөрүтү эс-
теди. Он бээр 490 тонна та-
рааны шаңга чедирген.

— Чакыч чабыла болза, он-
даа хай тараа сөрүтү кон-
аргалы турган жет — деп,
эп Инахто биске мугалады.

Совхозтук дирекциялам,
партком болгам профсоюз-
диг аякычын комитети де-
таалычлар ортузунда еси-
ликти чарычтын түнүлгө
үндүргөн, алда дурактуулам
чоламын. П. Инахпун тинлек-
чи деп саялам.

Т. ХЕРТЕК.

Таңды рабфру.

ПИОНЕР ОРГАНИЗАЦИЯЗЫНЫҢ 50 ЧЫЛ ОЮН ТӨЛӨПТИГ УТКУУР

СЭКП-нин XXIV съездине школа мурнунга чутула сорулган салган. Тоску беш чылда аныктарыны бүтү-нүктү ортумак өөрдилгени бүтүн боттандырар. Школа бүтүшкө өөрдилге-кыжыдылган аныктарыны бекке дегенде тургузары кыла чутула. Школада комсомол болгон пионер организацияларыны аныктарына боттуту дузаны чедирер, ону удуруп башкалары партиа организацияларыны кулаалгени болуп турар.

Республиканын школаларында пионер организацияларыны аныктарыны дугайында аныктарыны ВЛКСМ Тыва обкомунун VI пленумунга чутулашкан. Кызыл хоорайнын школаларында пионер организацияларыны аныктарыны дугайында аныктарыны ВЛКСМ Кызыл хооркомунун бирги секретары Д. Салчак кылган.

1972 чылдын май 19-та Бүтү-эннелдин В. И. Ленин атыг пионер организациясы 50 чыл оюн демделген эрттер. Ленинград хоорайга болуп эрткен пионерлерин IV Бүтү-эннел селдү ол чутула буйдеге баралганын, школаларда пионер отрядтарыны болгон дружиналарыны «Безеде беле!» деп маржыны чарлаан болгай. Пионерлер төгүтүгү буйдеге белеткени «Бизги билингени, күш-ажыгы беле-висти Төрөөн туртууска, партиавыска» деп кыйгырык-биле чорудуп эгелен. Найы-сыйалын пионер организациялары Бүтү-эннелдин «Безеде беле!» деп маржыны негелдеринге дүштүр ажиллап, партиа, комсомол организациялары-биле харылаалын быгыткан.

Ол пионержи маржыа школыа комсомолчуларын кыжыгени улуз. 350 комсомолчу пионер вожагылары бооп, пионержи бөдүктөрүн шефе алган. Кызыл хоорайны Пионерлер бажынында пионер активинин «Кызыл галстуктар» школыа тургускан. Мыда дружина советтеринин даргалары, октябратор бөдүктөрүнүн вожагылары өөренип турар.

Чокта чаа хоорайны ВЛКСМ комитети Пионерлер бажыны-биле кады пионер өөрдилгени болгон тур бөдүктөрүнүн керделгенин организация чорудар болган. Керделге ийи эөлөгө эрттер. Бирги эөлөгө 1971 чылдын сентябрыдан 1972 чылдын январь айга чедир болур. Дружиналар арамдыа көрүлө—парадты дружина чөөлүлери организация чорудар. Ийги эөлөгени 1972 чылдын май 19-та түнээр.

Пионер организациясыны 50 чыл оюнга белеткед үжүнде «Билигтер чүртүнчү» маршрутте кол кичээлгени салыр. Пионерлер бажыны «Эн эки отряд дөшт» социалист чарышты чарлаан. Ол чарыштын бирги эөлөгө 1971 чылдын апрель 22-де тергенин отрядтарыны салдуна үнген. Шылгараан 16 отрядтан 11 отряд 100 хуу өөрдилгени болган.

«Мөөн ада-чүртүм — ССРЭ» деп маршруттын талазы-биле школыачылар Төрөөн чүртүнүн, крайнын төгүтүн өөренип, эи-мелденген республикаларыны пионерлерини амыдыралын сонургап турарлар.

№ 7 школыанын 7 «б» классчылары хөгжүм-шин театрынын төгүтүн өөренип. Найысмылдан пионер дружиналары 1970 чылдын июльда чарлаттыган «Мөөн ада-чүртүм — ССРЭ» деп Бүтү-эннел экспедициясында идекпейл кыжып турар. Ол экспедицияны удуруту-биле хоорай штавы тургустунган. Пионерлер ол экспедицияга кыжыпшаан, Тыванын доодуга экспедициясыны, Алаан-Маадырлар атыг музейин даалгаларын күөсеп, амге хөргөлөр үнүттерин чытган.

Бүтү пионер отрядтары «Зарница—71»

деп кыжыгатын оюнга кыжып, оң түн-нелдин ийи хун дүргүзүлде уламчылаан «Енисей» деп шериг өөрдилгенине кыжып.

Пионер ажилыны утла-шынары ону удуруп турар кыжыгатын улуз-биле хамааржыр. Галина Ивановна Саморокова 22 чыл дүргүзүлде пионер вожагыныга ажиллап келген. Ол бүтү күжүн, талантын пионерлерге бараалгаткан, школыачыларын баудуп өнүү апарган. Ол ышкан эштер М. Фирсова, Т. Корвина, Г. Захарова болгон өскелер-даа боттарыны вожагы ажилын чогадыкчы бу-биле чүрдүп турарын илеткечи демделген.

ВЛКСМ-нин Бин-Хем райкомунун бирги секретары Кара-оол Хелин-оол районода пионер организациясыны ажилыны дугайында илеткелди база алган.

Бин-Хем районуны пионер организациясы 1388 пионерди 70 отрядтан тургустунган.

Өөрдилгени экижидер-биле «Дүрген дуза» постулары отрядтарга организа-таттыган. Ону штаб боду удуруп турар.

В. И. Ленин атыг пионер организациясыны 50 чыл оюн уткуп тура, Октябрь-нын 50 чылы атыг Туранин № 1 школыа «Билигтер чүртүнчү» деп маршрутка «Билиг чокта коммунизм чок» деп сөстү немзөн. Ол дружи-нада 442 пионер бар. Оларын өөрдил-гени 96,9 хуу, а 4—5 демдектерге өөренип турарлар хой. Школада «Өөрениргени өөр-ен» деп стейд кылдыган болгон эрте-нер аайы-биле бөлүмнөрин ажилы эки.

Александр Матросов атыг отрядтын пионерлер интернационалчы найыралын клувун класында организациялар. Олар Герман Демократтыг Республиканын уруг-лары-биле чутулашчы, белек солчур турарлар.

Сун, Хадим, Өөк болгон Тарлаг школыа-ларында пионер активинин өөрдилгенин кошмак организациян.

Пионер организациясыны ажилын, оң утла-шынары, кыжып болгон аргаларын сайзырадырына улуз рольду школада коммунистер, башкы комсомолчулар ойнаар чутулаш.

ВЛКСМ Кызыл хооркомунун болгон Бин-Хем райкомунун «Безеде беле!» деп пионержи марш талазы-биле отрядтарыны дүндүзүс—деп комсомол обкомунун секретары Е. Пала эдеринин илеткелгени чутулашкан. ВЛКСМ-нин XVI съездинин шийтирлерин, Совет Эвилелини бүтү пионерлеринге кыйгырыг, Бүтү-эннелдин «Безеде беле!» деп маржы Бүтү-эннелдин Ленин орденин, В. И. Ленин атыг пионер организациясыны 50 чыл оюн демделгенин пионер организациясыны белеткелдеринин программасы болган.

ВЛКСМ Тыва обкомунун маршты эгелеп тура, ук документтеринин кол утказы школыачыларга билингени турарын чедип алыры-ныч кичээлгени салыры хоорком, райкомнар болгон ВЛКСМ комитеттеринин мурнунга салган. Школа бүтүшкү пионер организациясыны ажилына партианын удурутуланы бекке дегенде тургускап, чөр-чөрдө совет болгон хой-нүктү органи-зациялары пионер организациясыны 50 чыл болур байырагыны дугайында тус-кай шийтирлерин үндүрерин дилеп тур бис—деп, Е. Пала тугаеп чутулаш.

СЭКП Тыва обкомунун бирги секретары эш С. К. Тока, Чырымышкын министри-нин орадакчызы Н. С. Коптар, «Көк-Тей» совхозтун директору А. И. Ломаев олар пленумга санал берген.

СЭКП-нин XXIV съездинге эш А. И. Брежневтин чутула-лааны болза: «АЖЫЛ-АГЫЙ-НЫҢ СОЦИАЛИСТИК СИСТЕ-МАЗЫНЫҢ АРТЫК ШЫНАР-ЛАРЫ-БИЛЕ ЭРТЕМ-ТЕХНИК-ТИГ РЕВОЛЮЦИЯНЫҢ ЧЕ-ДИШКИННЕРИН ТУДУШ ХОЛБАШТЫРАП, бугурулге-биле эртерини кыжыгатын аныктарыны социализмге таарымчалыг хө-шпелерин улам налбартыр деп, шак биндик кончуг чутула со-ула биндик мурнувусту сал-дынып турар-дыр, эштер».

Бичаарга уагтедигинин чок эртем-техниктиг дешилате амыдынада бугурулге болгон каттыжымшыкы бүтүзүнүн, адыр бүтүзүнүн болгон биник улаус ажил-агынын амыды-налынын тодарыкчылы бол-луп шылаанын хоумандыг. Продукцияны санын шынар-га чөртүтүп көүдөзиринче албадан турар, чүгө көргү-түлгү тулазы-биле планнаш-кын кыжыр чорук, экономика-нын элхон чамык аяноларын-да бугурулге чөртүтүлгенин ам-лаа чөртүчүлүгү өз чала-зы элхон ышкан, ажил-агы башкары механизминин эрг-жирден хөшпелерин алынага чедир чалаалын уаулавааны ону чорударына шартык ужу-

раштырып турары билдирер. Ол—туржук, ажил-агыг ре-формазы чөкөжөйгөн-даа ре-шылгелгил турза, эртем, техни-канын чедикшиктерин бугу-рулгеге шингээдин негелдерин-ге моолуг-ла ийги бербейн турар. Чүгө дие, бугурулге фондузунче орулганын шийчи-диктер ажил төлөвиринин фондузунан шуут хамааржыр болгон ук фонд кайы-бир бу-дүрүлгеге хол-биле кыжыр ажилы техника дузазы-биле кыжыр кылдыр соодаанын база алаа чүдүлгөргөн ажил-лаар чөртөрүн санын кыжыр-ганын хөмчөйл-биле база эөөжөөр чүгө болгонда, ми-чанганш моолуг ийги бербес. Мычанганш бугурулгени план-нашкын системанын, ону башкарынын аргаларын, ол ышкан улаус ажил-агыныга эртем-техниктиг дешилатеге дүргөлдөн ханымдар дөштү материалдыг илиг бериншик-нин ажил-лаарын сайзыра-тайжыдыларын бөдүндүр арга-



ЧУРУКТА: Барын-Хемчик району «Шекпээр» совхозунун мур-накчы чолаачызы Кертөк-оол Монгуш күсүк дүжүт ажаалдазына идекпейлг кыжып, шөлдерден тараа дажыглар улуу 200 хуу чедир күөсөдип, шаңнал-макталды ап турар.

А. ОСТАПЧУКТУҢ ФОТОЗУ.

СОРУКТУГ КОМБАЙНЕР

Чаагай үнгөн алдын сара-ла тараа салгын аайы-биле да-лай ышкан бырланнады чал-гып чыткан. Көжөңи хун чү-гүртүнө кире берген. Мыда-мында матнаадактарын оң-нуг-мурнуг үнү динчылгалаар. Долгандыр тараа хураа-зын «Тиндиге» совхозтун № 1 бригадага чокчулап олур-вуста башкы сылдыс үнүп келген. Мурнакчылар дугайында бригадир Баадыр Хома-лы баштаан аныктар-биле чога-ваага чутулашчы орган бис.

Тергилгени Монгуш Маадыр-оол-ла болгай—деп, оларын бирөөн өскелерин мурнапты.

Оон үнгөн Шамбалыгже ут-лай көрдүс. Демин чаа мага-дарт өрткенин тараада ком-байннарнын дажык бирде ыч-кын, бирде оожум динчылп тур.

Маадыр-оол республика-да дүжүт ажаалдазын ма-дырларынын бирөөн-ле бо-лгай. Мында чаа «Шың» со-лун Күш-ажыгы адырнын тугун оон адынга көдүргө-нда, партиа Тыва обкомунун бирги секретары эш С. К. То-канын «Көдөңдү ажил-ишчи-лерге харысалгалыг шыл-

галда»—деп чүдүндө мактап демделгени-даа таварылга эвес—деп, механизаторлар-нын бирөөн немен кагды.

Маадыр-оол ажаал алыш-кын сөзүнүг ажил дөзөрин билгеш, ичтаар кыжын турар. Сорудан соруу күштүг комсомолчу комбайнерин кулеме ам ады чүс гектар кийр бижиттенип...

Монгуш Маадыр-оол 1959 чылда он чеди хар чокчулап турган, механизатор болур кү-зелдин илереткен. Балгазында көдө ажил-агынын механи-зация учулгенине өөренип кийрп турганын, он чылда ажиллап келгенин биске чу-гаалады.

Эртеги даң хааызы чырып, хунун кымыл хөрдөйгөз заг-лар бажына шонуп орда Ма-дыр-оол отту чаштап келгеш, комбайнче бүрт дөшт. Бөгүд дүдүлгөн хөйну кылырып ший-тирлеп алган, кошкай берген ээрлерин динчылдып, бөк-до-вураан аштап, техниктиг ажаалдазын кыда шапкаш, эртеги чөмчү ишкен база ка-тап-ла шөндө таразынче ажилдирип кыжып.

Хүн келген тулум-ла оң кескен, бастырган таразы ко-

вудеп оор. Мычанганш Чедер-ниң чоңу Маадыр-оолду мак-тап турар.

Силерниң чедикшикне-ринерниң үндүзирини чүдө?—деп атырдымыс.

Бижигин кымылхай, ак сеткилдиг ажилдаарында-ла болгай—деп, Маадыр-оол кыска болгон дөрт харыла-ды. Шынал-ла бүтү хөдөк үс-түндө сестерге сипинкен. Ба-за бир кол чүгө болза, ком-байнын ажаалдаже кирерини мурнуна ылап септен алыр. Техниктиг ажаалдазын үгү-чү чорудар болур. Мычанганш оң башкарып техникамы ур-елин, халаска үс-шак чидирген таварылга сөөлүг чылдарда болган.

Учтук механизаторлар-нын беш хонукта кылган ажилынын түнелин көртүгүт самбырагына бижиткен. Ма-дыр-оолду орай чөмчөйр деп чөмөдөп турган повар кыс сам-быраже көрүп тура:

—Аа, Маадыр-оол шына-ла эрес хөй-дир. Мурнуке кымын-даа кыжырып, терги-дөр дөшт чөмчөйрүн угуу-турганы ол-тур—деп хулу-туртуп чутулаш.

К. КЕРТЕК.

ЭН ХӨЙ БИЖИДИЛГЕ ДЭЭШ

Парлаанын хөй нийти та-ралыкчылары болгон потта-чылар Баян-Кол суурда потта салбырына чуттакчы чонуну солуннар, журналлар чагыт-кы 750 ажыг кытанцияны дужаган. «Х Улуз хураа» колхозта партком 1972 чаа чылда өг-бүлө бүрүзү чагы-дылгалыг тургун дөшт органи-застыг хөмчөдөрүн ап, пар-лаанын хөй-нүктү тардык-чылары болгон поттачылар-биле ажилды аныктан.

Улуз-Хем районуны колхоз-чу сууру Баян-Колдун гүдүм-чү комитетини он дай бижиг-диге дөшт арамдыа соци-алист чарышты салган. Эки турачы—Бай-Кара Сепчен-оол атыг база Эрик кулумчула-рын чуттакчылары 100—150 экзemplар солуннар, жур-

налдарын чагыткан, өскелер-нин мурнап турар. Чаа чылдын парлаага бижиг-диге чүгө колхозчу суура-да өөс, хөйжү бригадаларда, фо-маларда массалыг чорту турар. Александр Хөмчөйг бригадир-лени № 1 хөйжү бригадын кижигүнөри болгон Отту-Даш сут-бараан фермазын кол-лективин дика хөй солуннар, журналдарын бижиткен. Хөй-жүлүлде болгон саначыларда 3-тен 8 чедо бижидилге кыл-ган кийи кайы хөй.

Номчүкчулар республика солуннарын амыдыныла «Шыны» 300 ажыг экзemplарын, «Тыванын аныкта-ры» 60-ны, «Тувинская прав-да» 34-тү чагыткан.

Б. БАГЫТ-ООЛ, парлаанын хөй-нүктү таралыкчы.

ХАНДЫКШЫЛДЫГ НОМЧУНЧУЛАР

1972 чаа чылдын парлаага бижидилгени эгелденген бээр найысмылдан школыачы кол-лективтерин парлаанын хөй-нүктү таралыкчылары Кызыл хоорайны Союзпечать агентствонга өске бүтү тара-дыкчылар дег улаа-дараа ба-рып эгелен. Олут чок ол ки-жилер өөреникчилерин бол-гон башкылары, школа ажилчыларынын бижиткелдиз-ин солуннар, журналдарын континкчаларын агентствог эк-кеп дужаап турары ол.

Эрткен чылдарда парлаага бижидилгенин талазы-биле хоорайны № 1 школыа өске школыачыны мурнап, бирги черде турган болза, сентяб-рин эрткен хуннелде № 7 школа мурнап берген. Мыда парлаанын хөй-нүктү тара-дыкчы, библотека эргелек-чизи Александра Федотова 16-республика 968 рубльге бижиг-дигени кылган. Өөрдилге болгон чүрүм-сагыла талазы

биле республикада база бир эки деп санадып турар бо шко-лаанын коллектив «Комсомоль-ская правда» солуну 102, «Пионерская правда» 77 эк-зemplарын барык нуртулайын-да чыл хуусага чагыткан. Ол школыанын комсомол, пионер организациялары комсомолчу болгон пионер кийи бүтүзү чагыдылгалыг болгун дөшт органи-застыг ажилды бекке деген-делде тургускан.

Хоорайны № 1 школыа-ны байдал база-ла багай эвес. Мыда парлаанын хөй-нүктү таралыкчы эш Бирюкова шүптү 833 рубльге бижидилге-ни кылган. Коллектив кижигүнөри 163 журналды, 97 солунну бижиткен. Бо школы-ны өөреникчилери чалгыс «Юный натуралист» деп жур-налы 56 экзemplарын чагы-лып, анаа хандыкшылдыг көртүскөнер.

Р. ТАС-ООЛ.

БАШКЫМНЫҢ СҮМЕЗИ

Болат-оол Куулар ухус өөрдилгенин шүгүмунга хөй чылдарда ажиллап келген. Башкы институтуну финан-математика факультетин дооскан.

Онашкан ажилына кымыл, башкылап турар эртемне-ринге улаус сонургаалдыг, хөй-нүктү кыжы. Хоочун баш-кын Болат-оол Куулар анык башкыларда бодуну байлак дүрүктүлгө дөмчөйр берип турар. Ол ам Солчур школа-зында өөрдилге эргелгенин. Оон башкы ажилыны ший-ти 15 чыл.

Башкын мөңи эртем-билте өөренип, 10-гу классы доос-турган. Найыс тусай эртемни шийди ал турмула, ол ме-нио башкы болурун сүмөзөн. Оон үнелгү сүмөзөңдү аайы-биле улаусу башкын хуудууг болгон берге, варын ажил-ны шийди алган мөң. Ам бо школада кады ажиллап турар бис. Дүрүзүлгө чок анык кийи мөңө башкын ажил тала-зы-биле сүмелерин үгүчү берип турарына өөртүр мөң.

З. МОНГУШ.

Өзүр район.



Кызылдың туудус кезектеринин номбинады.

В. БИЧИШТИҢ чүраан чүруу.

СЭКП-НИҢ КОЛ ПОЛИТИКАЗЫ

Тоску беш чылда совет экономика болгон улустун амыдырал чаагайжыдылгасы

IV. ДЕПШИЛГЕНИҢ НЕГЕЛДЕЛЕРИ

мазын тургузары ол болур деп көрүп келген. Эргелеп башка-рылганыг амгы үдөгө эртемге үнелээлгенин аргалары—ол дөзгө эртем-техниктиг рево-люцияны өң-не долу хөгжүд-еринин, оң чедикшиктерин бүтү улаус ажил-агынын эр-те-ажыктарына улам долу ажил-лаарынын дүлүгүрү ол болур. Оң-биле кады шак ийи аргалар вийтиле хөг-жүдөзүнүн амгы үдөгө деп-нелиге дүшүшүшкан, соци-алисттиг нийтелие харылаа-ларын улам ылай сайзыра-тайжыларын боттүг перспек-тиваларын ажилып турар.

Амгы үдө улаус ажил-агы-нын планнашкын болгон эр-телеп башкарынын матери-алдыг базазы тургустунуп ба-за бижыгын турарын хамык-ты мурнула демделээр хө-дөк. Ам чүртта эргелдиги 400 ажыг автоматчылганын систе-малары ажиллап турар. Ич-чалажык бистин ээртүнчөк улаус ажил-агыныска ол ажа-лаа дыка эөөн. 1971—1975

эртем-техниктиг революция-нын, бугурулгуч күштерин улам ылайгы хөгжүдөзүнүн логиказы болза, ук хөгжүдөгө керектиг экономиктиг болгон өске-даа чутула негелдерин хандырып тургузарыны, соци-ализминин бөдүндүр аргала-рын болгон артык шынара-рын он долу-биле ажилла-рыныг, улустун база совет ки-жи бугурулгун бүтү-ле чога-дыкчы күштеринин чөкөтө-лишкенин хандырамын айт-тырынын шыгымызы-биле тургузуп келген. СЭКП ол со-рулгаларын шийтирлеп эге-лээч, мыда кол эвено болур улаус ажил-агынын организа-старын шалпыкын бу-биле экижидер, ажил-хөректи бол-гун бүтү нийтелидин амыды-ралын эргелеп башкарынын эртемге үнелээлгенин систе-

малары тургузары ол болур деп көрүп келген. Эргелеп башка-рылганыг амгы үдөгө эртемге үнелээлгенин аргалары—ол дөзгө эртем-техниктиг рево-люцияны өң-не долу хөгжүд-еринин, оң чедикшиктерин бүтү улаус ажил-агынын эр-те-ажыктарына улам долу ажил-лаарынын дүлүгүрү ол болур. Оң-биле кады шак ийи аргалар вийтиле хөг-жүдөзүнүн амгы үдөгө деп-нелиге дүшүшүшкан, соци-алисттиг нийтелие харылаа-ларын улам ылай сайзыра-тайжыларын боттүг перспек-тиваларын ажилып турар.

Ажил-агыг механизминин улаус ылай сайзыра-тайжы-рына, планнашкын эр-темге үнелээлгенин бекте-ринге (ылаңгыла үр үнелгү пер-спективтиг планнашкын чутта-кчы чонун, нийтелие хөргө-лөдөрүнүн өздө фак-торлары-биле, эртем-техниктиг дешилатеге негелдерин-биле туудуш холбоога хөгжөтү тура-рынга), улаус ажил-агынын бүтү эвеноларынга күрүненин план чүрүмү бижыккан тура-рынга ийдег улаус. Айттыр-гычар шийтирлеттенип тура-да, төгүтүн тургузгалы-биле хынаттыган болгон демократ-тыг централизация Ленинчи принциптеринге үнелээлгенин негизини күрүненин чангыс аай планнашкын чач хөг-жүдөлгө алыр. Соруга чүд-лээ, төгүтүтүнгө планнаш-кыннын артык шынары со-циалисттиг бугурулгенин бижы-кчыларын демократтыг үнел-гизинери-биле туудуш холбоога көрүлгөн, экономика угу-рулазына административтиг

болгон экономиктиг принцип-тер шын барымдалаттыган турарына болур.

Партия биле күрүнени бот-тандырган экономиктиг поли-тиказынын эң чутула хөмчө болур совет чүртка чорудуп келген ажил-агынын реформа—ол дөзгө амгы үнелгү бай-даларыга экономиканы эрге-леп башкарынын системаны сайзыра-тайжылар талазы-биле аажок улаус болгон нарын ажилын эң баштайгы, хамык-тын берге үс-чалазы болганы билдирген болбайн аан. Амгы үдө нийти продукцияны 94 хуу-тун берип турар 42 му-ажыг үзөтүр бугурулгелери реформаны принциптерин сугулар ажиллап турарлар. Ре-форманы улам ийи бижыг-лаары хөгжө, нийтелие бугу-рулгенин хөгжүдөрүнүн эконо-миктиг быраларын, бугурул-генин башкарынын эртемге үнелээлгенин, экономиктиг аргаларын ажил-агыг прак-тиказына улам долу-биле ажиллап дөштүр мөң.

(Улаңчылыг).

